

فرم طرح دوره نظری

معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی گیلان

دانشکده پرستاری و ملامی شهید بهشتی رشت

نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

عنوان درس: اصول خدمات بهداشت جامع (بهداشت ۱) کد درس: ۱۲	گروه آموزشی: مامایی
تعداد واحد: ۱/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد کارآموزی	محل برگزاری: دانشکده پرستاری و مامایی شهید دکتر بهشتی رشت
تعداد گروه هدف: ۱۶ نفر	مدت زمان ارائه درس نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳
رشته و مقطع تحصیلی گروه هدف: کارشناسی پیوسته مامایی	زمان شروع: دوشنبه ۳۰ بهمن ماه ۱۴۰۲
مشخصات اساتید مسئول	
نام و نام خانوادگی: دکتر پروانه رضاسلطانی	نام و نام خانوادگی: دکتر سیده نگار پوروخشوری
رتبه: استادیار بهداشت باروری	رتبه: استادیار پرستاری سلامت جامعه
شماره تماس: ۰۹۱۱۳۳۹۱۰۸۸ - ۰۱۳۳۳۵۵۵۰۰۱	آدرس ایمیل: rezasoltani49@gmail.com

معرفی و اهداف درس

در این درس، اصول بهداشت و نظام خدمات بهداشتی در ایران و جهان تدریس می‌شود و دانشجویان با سلامت و بهداشت فردی و اجتماعی و رابطه‌ی بهداشت با سلامت و توسعه‌ی اجتماع آشنا می‌گردند. سلامت به عنوان یکی از پایه‌های اساسی حقوق انسانی و بهداشت، حق اساسی بشر شناخته شده است. خدمات/مراقبت‌های بهداشتی مشتمل بر خدماتی است که در جهت حفظ و ارتقا و یا احیای تندرستی، پایش و افزایش سلامت افراد، خانواده‌ها و جوامع توسط متخصصان در امر سلامت ارایه می‌شود. این خدمات با ابعاد گسترده‌ای در سطوح مختلف فردی و اجتماعی نیاز به توجه خاصی را در جامعه می‌طلبد.

همواره وضعیت اجتماعی-اقتصادی بر سلامت انسان اثرگذار شناخته شده است و در اغلب جوامع، وضعیت سلامت در درجه‌ی اول با میزان پیشرفت اجتماعی-اقتصادی از جمله درآمد سرانه، سطح آموزش، اشتغال، تغذیه، مسکن، بعد خانوار، میزان افزایش جمعیت و نسبت سرباری و سایر موارد مشخص می‌شود. تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی؛ فرآیند رشد و توسعه؛ توسعه‌ی شهرنشینی؛ مهاجرت؛ تغییر در ساختار خانواده؛ کاهش مرگ و میر کودکان؛ تغییر در الگوی بیماری‌ها؛ افزایش امید به زندگی؛ تغییر در نگرش به سلامت، کیفیت و سبک زندگی و گذار جمعیتی و اپیدمیولوژیکی نیازها و انتظارات جدیدی ایجاد کرده است. بر این اساس، توجه به موضوع سلامت و عوامل اجتماعی تعیین‌کننده‌ی سلامت و شناخت و مداخله در این روند و تحولات از سوی مسئولان و متخصصان در امر سلامت و بهداشت و ارایه‌دهندگان خدمات سلامت و آموزشی/مشاوره‌ای ضروری است.

اهداف کلی درس آموزشی توانمندی

۱. آشنایی با اصول بهداشت و نظام خدمات بهداشتی در ایران و جهان؛
۲. آشنایی با بهداشت فردی و اجتماعی و رابطه‌ی بهداشت با سلامت و توسعه‌ی اجتماع؛
۳. آشنایی با بهداشت و سلامت جامعه‌نگر، مامایی جامعه‌نگر و نقش ماما در تأمین سلامت جامعه.

اهداف اختصاصی درس از روبروی توانمندی

از دانشجو/دستیار انتظار می‌رود در پایان دوره:

۱. مفهوم سلامت/تندرستی، ابعاد آن، طیف سلامت و عوامل تعیین‌کننده‌ی سلامت را شرح دهد.
۲. مفهوم بهداشت و تفاوت آن با مفهوم سلامت را بیان کند.
۳. نقش بهداشت و سلامتی/تندرستی و اهمیت آن در اسلام را توضیح دهد.
۴. مفهوم بیماری و وضعیت بیماری‌ها در جهان را بیان کند.

۵. طیف بیماری، سیر طبیعی بیماری‌ها، عوامل بیماری‌زا و عوامل خطر را توضیح دهد.
۶. مفهوم پیشگیری و انواع آن و اقدامات مداخله‌ای مستقیم و غیرمستقیم را با ذکر مثال شرح دهد.
۷. تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت SDH را توضیح دهد.
۸. عدالت در سلامت، اصولی برای اقدام و ریشه‌بی‌عدالتی در سلامت جوامع را شرح دهد.
۹. تاریخچه تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت، اهداف و مفاهیم و کمیسیون تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت سازمان بهداشت جهانی را شرح دهد.
۱۰. مفاهیم بهداشت فردی و عمومی، بهداشت جامعه‌نگر، نقش ماما در بهداشت جامعه‌نگر به‌عنوان آموزش‌دهنده مادر، خانواده و جامعه را بیان کند.
۱۱. بهداشت برای همه، حداقل شاخص‌های آن و مراقبت‌های بهداشتی اولیه، اصول، فلسفه و اجزای آن و نقش آن در سلامت جامعه را شرح دهد.
۱۲. نظام ارایه/عرضه خدمات بهداشتی جهان و ایران، نظام شبکه بهداشت و درمان کشور جمهوری اسلامی ایران و سطوح آن و خدمات هر سطح در جامعه (مراکز خدمات جامع سلامت، بیمارستان، سطوح ستادی و صف) را بازگو کند.
۱۳. نقش و جایگاه تیم بهداشتی و تیم پزشک و مامای خانواده را در ارایه انواع خدمات جامع سلامت و مراقبت‌های بهداشتی مادر و کودک و باروری در سطوح مختلف شهر و روستا بیان کند.
۱۴. اولویت‌بندی ارایه خدمات سلامت، سیستم ارجاع به سطوح بالاتر، غربالگری و سطوح پیشگیری و مراقبت‌های بهداشتی در نظام ارایه خدمات بهداشتی درمانی کشور را توضیح دهد.
۱۵. کلیات امور جمعیتی، وضعیت جمعیت ایران با توجه به سرشماری جمعیت و هرم جمعیتی را شرح دهد.
۱۶. نشانگرها و شاخص‌های مهم و علمی اندازه‌گیری سلامت جامعه را تعریف کند و وضع موجود و مسایل بهداشتی درمانی ایران را با توجه به این شاخص‌ها بیان کند.
۱۷. سازمان بهداشت جهانی و سایر سازمان‌های بین‌المللی بهداشت و اهداف و استراتژی‌های بهداشتی جهانی را معرفی کند.
۱۸. آموزش بهداشت و فلسفه آن، روش‌های آموزش فردی و گروهی، مستقیم و غیرمستقیم و تأثیر آن بر برنامه‌های مختلف بهداشتی و مشارکت مردم در امور بهداشتی را شرح دهد.
۱۹. مفهوم بهداشت محیط، آب سالم، بهسازی آب و بیماری‌های ناشی از آن و هوای سالم، آلودگی هوا و بیماری‌های ناشی از آن را توضیح دهد.
۲۰. مفهوم بهداشت غذا، غذای سالم، بهسازی تولید و توزیع و مصرف و بیماری‌های منتقله توسط مواد غذایی را شرح دهد.
۲۱. بهداشت مشاغل به‌ویژه مشاغل بیمارستانی با تأکید بر شغل مامایی، کارخانه‌ها، مزارع و محیط‌های آلوده به مواد مضر و سموم و سایر موارد را بیان کند.

کارآموزی (۲۶ ساعت)

بازدید از سطوح مختلف شبکه بهداشتی درمانی کشور، کار با دفاتر و زیج حیاتی و بازدید از مراکز بهداشت محیط و کارخانه‌ها و آشنایی با تیم بهداشتی و وظایف سطوح مختلف شامل ستادی دانشگاه، سطح شهرستان، شبکه بهداشت، مرکز بهداشتی و خانه بهداشت

تقویم درسی ارائه برنامه درس اصول خدمات بهداشت جامعه (بهداشت ۱) - نیم سال دوم ۱۴۰۲-۱۴۰۳

ردیف	عنوان	استاد	عرضه آموزش و روش	تاریخ
۱	معرفی درس، اهداف کلی و اختصاصی و انتظارات، وظایف و تکالیف دانشجویان، روش ارزشیابی مستمر و پایانی مبتنی بر طرح پوروخشوری دوره مفهوم سلامتی و بهداشت، نقش بهداشت و تندرستی در اسلام، ابعاد و عوامل تعیین کننده سلامتی، طیف سلامتی	دکتر ۸-۱۰ پوروخشوری	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	دوشنبه ۱۴۰۲/۱۱/۳۰
۲	مفهوم بیماری، طیف بیماری، تقسیم بندی عوامل بیماری زا، سیر طبیعی بیماری ها، عوامل خطر، مفهوم پیشگیری و انواع آن و پوروخشوری اقدامات مداخله ای مستقیم و غیرمستقیم	دکتر ۸-۱۰ پوروخشوری	کلاس حضوری تدریس توسط همتایان (Peer teaching) سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	دوشنبه ۱۴۰۲/۱۲/۷
۳	تاریخچه تعیین کننده های اجتماعی سلامت، اهداف و مفاهیم و کمیسیون تعیین کننده های اجتماعی سلامت سازمان بهداشت جهانی	دکتر ۱۳-۱۵ رضاسلطانی	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	دوشنبه ۱۴۰۲/۱۲/۱۴
۴	سلامت و تعیین کننده های اجتماعی سلامت، عدالت در سلامت، تعاریف و اصولی برای اقدام، نتیجه گیری و عوامل تعیین کننده سلامت، ریشه بی عدالتی در سلامت جوامع	دکتر ۱۳-۱۵ رضاسلطانی	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	دوشنبه ۱۴۰۲/۱۲/۲۱
۵	مفاهیم بهداشت فردی و عمومی، بهداشت جامعه نگر، نقش ماما در بهداشت جامعه نگر و نقش آموزش دهنده به مادران، خانواده و	دکتر ۱۳-۱۵ رضاسلطانی	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی	دوشنبه ۱۴۰۳/۱/۲۰

	(پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)			جامعه؛ نظام عرضه خدمات بهداشتی جهان و ایران- نظام شبکه بهداشت و درمان جمهوری اسلامی ایران و سطوح آن و خدمات هر سطح
دوشنبه ۱۴۰۳/۱/۲۷	کلاس حضوری تدریس توسط همتایان (Peer teaching) سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	۶ کلیات جمعیتی و وضعیت و مسایل بهداشتی درمانی ایران؛ نشانگرها و شاخص های مهم و علمی اندازه گیری سلامت جامعه
دوشنبه ۱۴۰۳/۲/۳	کلاس حضوری روش بحث در گروه های کوچک (small group) (discussion) سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	۷ مراقبت های بهداشتی اولیه و اصول و فلسفه و اجزای آن، بهداشت برای همه؛ سطوح خدمات و مراقبت های بهداشتی و مراقبت های بهداشتی مادر و کودک و نقش آن در سلامت جامعه؛ آشنایی با تیم بهداشتی و ارابه انواع خدمات جامع سلامت، سیستم ارجاع و غربالگری، تیم پزشک خانواده و نقش ماما و جایگاه ماما در آن در سطوح مختلف روستا و شهر و مراکز جامع خدمات سلامت و بیمارستان و سطوح ستادی و صف
دوشنبه ۱۴۰۳/۲/۱۰	کلاس حضوری تدریس توسط همتایان (Peer teaching) سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	۸ معرفی سازمان های بین المللی بهداشت و سازمان بهداشت جهانی
سه شنبه ۱۴۰۳/۲/۱۷	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر پوروخشوری	۹ آموزش بهداشت و فلسفه آن، روش های فردی و گروهی، مستقیم و غیرمستقیم و تأثیر آن بر برنامه های مختلف بهداشتی و مشارکت مردم در امور بهداشتی
سه شنبه ۱۴۰۳/۲/۲۴	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر پوروخشوری	۱۰ مفهوم بهداشت محیط، آب سالم، بهسازی آب و بیماری های ناشی از آن و هوای سالم، آلودگی هوا و بیماری های ناشی از آن

سه‌شنبه ۱۴۰۳/۲/۳۱	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر پوروخشوری	مفهوم بهداشت غذا، غذای سالم، بهسازی تولید و توزیع و مصرف و بیماری‌های منتقله توسط مواد غذایی را شرح دهد.	۱۱
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۳/۷	کلاس حضوری سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر سایر پوروخشوری	بهداشت مشاغل به‌ویژه مشاغل بیمارستانی با تأکید بر شغل مامایی، کارخانه‌ها، مزارع و محیط‌های آلوده به مواد مضر و سموم و سایر پوروخشوری موارد را بیان کند.	۱۲
آزمون پایان دوره					۱۳

منابع اصلی درس

1. Myles Textbook for Midwives, edited by Ruth Bennett, Linda Brown. Edinburgh: Churchill – Livingstone. Last edition
2. The social meaning of midwifery. Last edition. McMillan publication Sheila Hunt, Anthea Symonds.

۳. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، پارک، جی، ای؛ پارک، ک. آخرین چاپ

۴. کلیات بهداشت عمومی، صادقی حسن آبادی علی. آخرین چاپ

۵. بهداشت عمومی سید منصور رضوی و حسین حاتمی. آخرین چاپ

۶. و دیگر منابع معتبر روز

امکانات آموزشی

- وایت بورد و ماژیک؛
- ویدیو پروژکتور؛
- رایانه؛
- نرم‌افزار پاورپوینت؛
- نرم‌افزار پخش ویدیوی فیلم‌های آموزشی؛
- بسته‌های خدمتی و راهنماهای کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی.

تاریخ	نمره (درصد)	روش ارزشیابی
در طول دوره	۲ (۱۰)	حضور منظم و به موقع و مشارکت گروهی فعال در برنامه‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های کلاسی ارزشیابی تکوینی
در طول دوره	۲ (۱۰)	ارایه به موقع تکالیف محوله و فعالیت‌ها و مشارکت کلاسی و گروهی و ارایه محتوای آموزشی برای سایر دانشجویان ارزشیابی تکوینی
در طول دوره	۲ (۱۰)	شرکت در کوئیز ارزشیابی تکوینی
پایان دوره	۱۴ (۷۰)	آزمون پایان ترم ارزشیابی تراکمی (پایانی) - آزمون کتبی چندگزینه‌ای، درست-نادرست، تشریحی کوتاه پاسخ
	۲۰ (۱۰۰)	جمع کل

مقررات و انتظارات از دانشجو شرکت‌کنندگان

هر دانشجو شرکت‌کننده طی دوره ملزم به رعایت مقررات آموزشی به شرح زیر است:

- رعایت حسن اخلاق و شئون اسلامی؛
- اخذ موضوعات درسی و محتوای تدریس؛
- حضور منظم و به موقع و مشارکت گروهی فعال در بحث و فعالیت‌های کلاسی؛
- مطالعه محتوای آموزشی؛
- ارایه به موقع تکالیف و کار گروهی محول شده در تاریخ تعیین شده؛
- مشارکت در کوئیز در طی دوره و آزمون پایان ترم.